

De som jobber målrettet for å høste fôr med høyt energinivå har stort sett klart det. Å produsere bra og rimelig grovfôr er et av de viktigste fokusområdene for melkeprodusentene og rådgiverne. Det er mange utfordringer både når det gjelder produksjon og marked av økologisk melk. Foregangsfylke økologisk melk har som mål å løse dem! Foto: Eva Pauline Hedegart

Undersøker hva melkeprodusentene har i ballene

En større kartlegging av grovfôr gjennom uttak av surfôrprøver i trøndelagsfylkene bekrefter vedtatte sannheter, samtidig som nye spørsmål reises. Her presenteres de foreløpige resultater fra arbeidet i foregangsfylke økamelk i Trøndelag.

Trond Petter Ristad | NLR Namdal

I prosjektet foregangsfylke Økologisk melk i Trøndelagsfylkene følger vi opp 12 eksempelbruk i prosjektperioden. I

2011 har prosjektet tatt ut surfôrprøver hos alle brukerne, til sammen 49 prøver. Vi planlegger videre uttak av prøver kommende sesong og vil etter hvert sitte på mye dokumentasjon av det økologiske grovføret.

Nok og godt fôr

En intervjuundersøkelse av alle økologiske melkeproduksjonsbruk i Trøndelag i starten av prosjektet viste tydelig at produsentene fokuserer på godt grovfôr, og at det er et gjennomgående ønske om i størst mulig grad å være selvforsynt med fôr.

Et annet fellestrekk med mange av disse brukene er at de har vokst fort

i størrelse gjennom aktivt kvotekjøp fra Staten de siste årene. Større melkekvoter skal altså fylles med godt og nok egenprodusert fôr. Dette krever ei bevisst fôrplanlegging, der kjennskap til kvaliteten på eget fôr er avgjørende. Ser vi på de 49 fôrprøvene fra eksempelbrukene er det et stort spekter i hva som dyrkes. I tillegg til det tradisjonelle grovføret er det gjort analyser av krossa korn, erter og flere varianter av grønnfôr. Altså består fôrresasjonen til den økologiske melkekua av mer enn bare silo, rundball og kraftfôr.

Fôrenhetskonsentrasjon

Kostnader knyttet til grovføret utgjør mye økonomisk på det enkelte bruk. Å

utnytte dette fôret, som koster penger, er en svært viktig faktor for å kunne ta ut marginer i melkeproduksjonen. En god del av surfôrprøvene er også analysert for mineralinnhold, som også kan si oss noe om forholdet mellom gjødsling og næringsinnhold.

Grassurfôret i Trøndelag for 2011 ble i stor grad slått under gode innhøstingsforhold, og generelt kan vi si at de med målsetting om å høste fôr med høyt energinivå, altså høy fôrenhetskonsentrasjon, klarte det. Har du fokus på utvikling i enga, gjør klart slåtteutstyret tidlig, og har over snittet interesse for værvarselet på yr.no, da kommer du langt! Selvsagt er det stor variasjon i energinivå blant alle disse prøvene, som gjenspeiles i at det er stor variasjon mellom bruk, og at mengde fôr også har stor betydning. Generelt ser vi at 2. slått hadde noe høyere energikonsentrasjon enn førsteslått. Om timotei-enga er økologisk eller konvensjonell har lite eller ingenting å si i forhold til utvikling og kvalitet. Timoteien skyter på samme tid!

Lavt proteininnhold

En vanlig karakteristikk av proteininnholdet i økologisk grovfôr er at det er lavt sammenlignet med konvensjonelt fôr, og at andreslått har høyere proteininnhold enn førsteslått. Gjødslingsnivået med nitrogen er lavere i økologisk drift, og dermed «færre» byggeklosser for dannelse av protein. Dette bekrefter også fjorårets prøveresultater, og mange av prøvene vil betegnes som middels til lave med tanke på innhold av råprotein. Forskjellen mellom slåttene var derimot nokså liten, mer kløver i gjenveksten etter førsteslått gir som regel positivt utslag på PBV og råprotein, men var ikke så tydelig i 2011. Et par tøffe vintre bak oss, har nok ført til mindre kløver i den trønderske økoenga de siste par årene.

Flere prøver erter

Dyrking av proteinvekster på eget bruk er ønskelig fra mange, særlig i en situasjon der det er begrensede tilganger på proteinråvarer til kraftfôret, fiskemjølet er forbudt og prisene på proteinråvarer koster! Flere av eksempelbrukene har nå prøvd seg på ulike varianter av erter som supplement til et grovfôr med middels til lavt proteininnhold. Erter i reinbestand, slått som grønnfôr, og brukt

som dekkvekst i gjenlegg har for eksempel vist et innhold på 15,5 prosent råprotein. Dette kan være et interessant tredje forslag i en rasjon med surfôr og kraftfôr.

Valg av analysemetodikk

Mange av surfôrprøvene ble både analysert med NIR-metodikk og kjemisk. Analyseresultatene fra fjoråret viser dels svært store utslag på flere analyseparametre. Proteintilførsel til den økologiske kua er krevende, og samtlige analyser viser at proteininnholdet analysert med NIR er dels mye høyere enn analysert kjemisk. Det er også dels store sprik mellom metodene knyttet til energiinnhold. Dette blir et viktig fokusområde for prosjektet i 2012. Hva skyldes dette? Kalibrering av NIR-metodikken? Kløverinnholdet i økofôret? Det er svært viktig å få gode, pålitelige svar når man koster på seg analyser av grovfôret, og ut fra resultatene vi har sett fra fjoråret er det en del utfordringer knyttet til påliteligheten av analyser basert på NIR i kombinasjon med økologisk surfôr.

Treg mineralisering av svovel

Samtlige prøver i prosjektet viser lavt innhold av svovel i surfôret. Svovel er viktig for plantevekst, og også viktig i forhold til oppbygging av aminosyrer i proteinene. En påstand ut fra dette kan være at svovel på lik linje som nitrogen er en begrensende faktor i grovfôrdrinkinga. Selv om det er noe svovel i husdyrgjødsel vil det i mange år i Trøndelag ta tid utover

våren og forsommeren før mineraliseringa av svovel i husdyrgjødsel får betydning. Innhold av svovel i husdyrgjødsel, og jordas evne til å frigjøre plantetilgjengelig svovel vil være interessant å se nærmere på.

trond.petter.ristad@lr.no

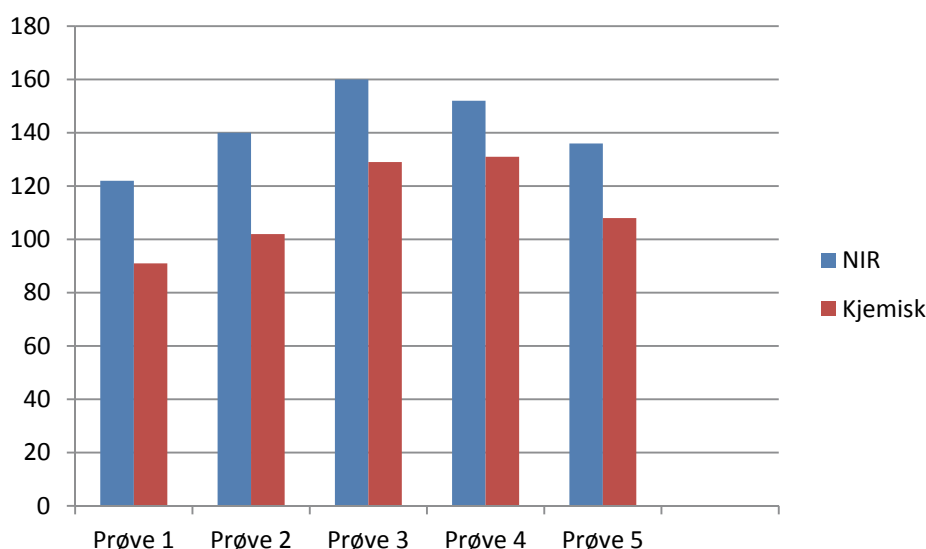

NIR

Grovfôr blir analysert ved hjelp av en hurtigmetode kalt NIR (Near-infrared spectroscopy). Denne metoden baserer seg på refleksjon og absorpsjon av nærinfrarød bestråling. Ved bruk av NIR kan kundene få raskere svar enn hvis grovfôret analyseres med kjemiske analysemetoder. Et NIR-instrument må «læres opp» til å analysere ulike næringsstoff på et bestemt materiale. Det lages da kalibreringer med kjemiske analyser som grunnlag.

Å gjøre ting til riktig tid er avgjørende for å nå mål om ønsket grovfôr kvalitet.
Foto: Joar Leer

Figur. Eksempel på variasjon i råprotein innhold (g/kg ts) i 2. slått i Sør-Trøndelag 2011